

En daarom is er nooit een goede uitlegging van te geven.

Wij men hem toch goed praten, dan kan dat alleen door inlegging.

En dat gebeurt hier.

Wat die versregel zegt: Ons heil hangt niet af van historische feiten, is een onwaarheid.

Ons heil hangt er wel van af.

Wij wazen er in ons vroeger artikel op, dat de apostel Paulus zelf dit uitdrukkelijk verklaart.

Hierbij een onderscheid te maken tusschen het heil en ons persoonlijk heil gaat natuurlijk niet aan.

Zonder de opstanding van Christus zou er niet alleen geen heil in het algemeen, maar ook geen persoonlijk heil zijn.

Het kreupelrijm van de „Overtoomsche Kerkbode" drukt volstrekt niet hetzelfde uit als het oude kreupelrijm, dat bij de inlegging van den tekst moet dienst doen.

Want in dat oude kreupelrijm wordt duidelijk tweërlei onderscheiden: het objectieve heilsfeit en de subjektieve toepassing.

Alle Gereformeerden zijn het er over eens, dat ons heil ALLEREERST hangt aan het objectieve werk van Christus, dat zich in feiten heeft geopenbaard en dat in DE TWEEDE PLAATS noodzakelijk is het deelachtig maken daarvan door den Heiligen Geest.

Maar het objectieve moet daarbij vooropgaan. Onze Heiland heeft dat zelf uitgesproken.

Hij leerde immers, dat de Heilige Geest het uit het Zijne zou nemen?

Om iets deelachtig te maken moet dat iets er toch eerst zijn?

Stond er in dien versregel: ons heil hangt niet ENKEEL af van historische feiten, dan zou de aanstoot zijn weggenomen.

Maar gelijk hij daar staat vertolkt hij een zeer verbreide dwaling van den tegenwoordigen tijd.

Het stelt teleur, dat Dr G. dit niet schijnt te begrijpen.

Het wordt al meer openbaar, dat hij een andere taal spreekt dan de Gereformeerden.

Een zeer eenzijdige taal.

Een taal, waar Gereformeerde menschen heel wat moeten Blijden om er een goeden zin aan te geven, maar die volkomen past bij gedachten, welke buiten onzen kring leven.

Dat maakt juist het gevaarlijke van deze eenzijdige uitdrukkingswijze uit.

Dat Dr G. de heilsfeiten zou loochenen, hebben we geen oogenblik geloofd. Wij spraken dat in ons eerste artikel over deze kwestie volmondig uit.

Maar wat nog niet is ontraadseld is dit: waarom zoekt hij heil in zulke eenzijdige uitspraken, welke een Gereformeerde onmogelijk voor zijn rekening kan nemen?

De verdediging, door Dr G. gegeven, bevredigt iemand, die „Gereformeerde voeltoeren" heeft, niet.

Gesteld, dat iemand beweerde: om te loopen is GEEN vaste bodem noodig.

En dat hij ter verantwoording genood, zich nader verklaarde: ik bedoel er mee, dat men om persoonlijk te loopen, voeten moet hebben.

Hoe zou men zulk een bescheid noemen?

En toch, dit is het bescheid van Dr G.

Indien hij gezegd had: ik bekent, dat het een ongelukkige uitdrukking was, dan ware de lucht opgeklard.

Nu blijft zij helaas zwaar bewolkt.

HEPP.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

De Onderwijzersvergadering in de Pinksterweek.

Met verklaarbare belangstelling volgt ons medelievend publiek, wat er op de vergaderingen van onze onderwijzers aan de Christelijke scholen aan de orde komt. Daaraan proeven we den geest, dien zij ook de school indragen en daardoor van invloed doen zijn op onze kinderen. Van veel betekenis is in dit opzicht de groote Vereniging van Onderwijzers en Onderwijzeressen aan Chr. Scholen in Nederland en de Overzeesche Bezittingen. Zij hield in de Pinksterweek haar 72e Jaarvergadering te Utrecht.

Een drietal belangrijke onderwerpen kwamen daar aan de orde. Dr J. C. van der Does van Amsterdam refereerde over: „Het Geschiedenisonderwijs op de Lagere school in verband met de vredesgedachte".

Dat is een buitengewoon gevaarlijk onderwerp, omdat men buiten onzen kring de beweging voor den vrede zoo sterk naar voren schuift, dat heel het onderwijs in de geschiedenis daarvan zou moeten worden dienstbaar gemaakt. Men wil daarvoor graag dit onderwijs van zijn Nationaal karakter berooven, als wat men in onzen tijd voor den vrede wenscht te doen, daardoor maar bevordert wordt. Men zou wel voor de kinderen willen verbergen, wat God in den loop der tijden, ook door den oorlog heeft willen doen voor land en volk. Daar nu staat de Christen allerminst onwillig, maar wel een beetje twijfelachtig tegenover een beweging, die wat menschen kunnen doen, ook bijkans den loop der historie, wel wat hoog aanstaat. En

als daarvoor de historie van ons volk zou moeten worden verwaarloosd, vooral in die gedeelten, waarin we onze groote mannen in diepe afhankelijkheid den kamp zien wagen in het geloof, dan verzetten we ons daartegen met alle kracht.

Daarbij komt nog, dat het onderwijs in de Vad. Gesch. door het uitnemende leerplan van Lankamp, onder ons goed verzorgd mag heeten. Er kan in de behandeling van dit vak van een tamelijk groote eenstemmigheid worden gesproken. Daarom noemde ik het onderwerp van den heer Van der Does gevaarlijk. Maar zijn rustige, degelijke behandeling heeft al die gevaren bezworen. Hij heeft ons doen gevoelen, dat de vredesbeweging van onze dagen aan ons als Christelijke onderwijzers niet onopgemerkt mag voorbijgaan. Wij bidden om den vrede, wij bevorderen den vrede, zooveel in ons is. Maar daarom behoeven we van onze landshistorie niets los te laten. Hier en daar, zoo heeft Dr v. d. Does het uitgedrukt, kan het accent wat verlegd worden. Op treffende wijze toonde hij aan, dat wij bij het vertellen van verschillende episoden, waar het om een vechten gaat, ons niet behoeven te verliezen in een schildering van de wrede daden, maar dat we meermalen de gelegenheid kunnen benutten om aan te toonen, dat onze vaderen dien krijg aanvaardden, omdat er geen andere weg was, dat ze pas na het mogelijke gedaan te hebben, om den vrede te bewaren, begonnen te vechten. Zie, zoo kan soms het accent worden verlegd, maar het woord, dat er gesproken wordt, blijft hetzelfde.

Ook bij de discussie, die volgde, kwam duidelijk uit, dat er geen reden voor ongerustheid bestaat, als zou ook de Chr. school aangegrepen zijn door de valsehe gedachte van een vrede, waarvoor wij menschen met elkaar zouden kunnen besluiten, ten einde zelfs daarvoor het kenmerkend nationale van ons geschiedenisonderwijs prijs te geven.

Het tweede belangrijke onderwerp werd op geestige wijze ingeleid door den heer J. Hobma, rustend hoofd-eener school te Utrecht. Het stelde de vraag: „Welke wijzigingen dient de wet van 1920 te ondergaan uit paedagogisch oogpunt?"

Hij maakte duidelijk, dat de wetgever zich veel te veel bemoeit met het onderwijs. 't Zou bespottelijk in onze ooren klinken, wanneer op dezelfde wijze onze voeding werd geregeld en we zouden misschien heel wat gauwer in verzet komen. In 't algemeen vroeg de referent om meer vrijheid. In knellende banden kan iets levends niet groeien. In technisch en politiek opzicht vroeg hij om rust. Nador formuleerde hij de wenschen uit paedagogisch oogpunt over een zestal onderwerpen:

1. Vrijheid in de keuze der leervakken en in de uitgebreidheid van de behandeling der vakken.
2. Paedagogisch schooltoezicht.
3. Differentiatie in de opleiding en meer praktische vorming van onze kweekelingen.
4. Niet enkel theoretische examens.
5. Het zevende leerjaar met zeer gevarieerd leerplan.
6. Wijzigingen van de leerlingenschaal.

Op voorstel van den Voorzitter werd over dit rijke referaat niet gediscussieerd. De verschillende onderwerpen zullen in het volgende verenigingsjaar in de Afdelingen worden besproken.

Eindelijk sprak Dr M. J. A. de Vries van Amsterdam over „De Chr. Onderwijzer en de jeugd na de schooljaren". Wie dat onderwerp zoo leest, zou meenen, dat er wel een vurige pleitrede zou worden gehouden voor de gedachte, dat de Chr. onderwijzer zich veel zou moeten bemoeien met de niet meer leerplichtige jeugd. De vooruit ingezonden schets van den spreker deed evenwel al dadelijk iets anders verwachten. De hoofdgedachte van zijn toespraak was dan ook, dat het werk van den onderwijzer dagelijks in de school zooveel beslag legt op zijn persoon, zoo zijn geheele werkkraft absorbeert, dat in het algemeen voor het zoogenaamde jeugdwerk van den onderwijzer niet veel mag worden verwacht. Heel duidelijk maakte Dr De Vries daar aan een breede schare van onderwijzers, dat ieder allereerst zijn kracht heeft te leggen in zijn eigenlijk werk, zijn Goddelijk beroep. Te beklagen zijn de menschen, die beginnen te leven, wanneer de schooluren maar eerst achter den rug zijn, die hun vreugde, hun hoogste voldoening niet vinden in hun arbeid aan de schoolkinderen, maar in bijwerk, al is het dan zelfs nuttig jeugdwerk. Dat maakt op de kinderen diepen indruk, wanneer de onderwijzer zich geheel geeft aan zijn werk. Ook de kinderen boven de schooljaren weten dat nog en zoo is hij van grooten invloed.

Een klein percentage van de mannen en de vrouwen, die dagelijks in de school staan, houden nog genoeg energie over, om iets beduidends aan het ook weer zeer vermoeiende jeugdwerk te doen. Er zijn er, die zich met Jongelingsvereniging en Knapenvereniging bezighouden; zeer goed werk doet menige onderwijzeres, waar zij een Meisjesvereniging leidt, maar Dr De Vries waarschuwde er erg voor, dat de krachten tekort zouden gaan schieten en het eigenlijk levenswerk schade zou gaan lijden.

Ik geloof, dat er ook aan deze zaak twee kanten

zijn. Menige onderwijzer heeft voor eigen vorming ook den arbeid vooral in de Jongelingsvereniging noodig.

Wie evenwel avond aan avond een partij knapen moet bezighouden, met hen uit moet gaan, moet kampeeren, met lastige meisjes een paar avonden in de week wat nuttig werk moet doen, die mag zich inderdaad wel afvragen, of dat gaat bij het gewone werk. Dr De Vries zou natuurlijk graag de gewaardeerde hulp van de onderwijzerskrachten aanwenden, maar hij riep ze niet op. En daar bleef hij bij, ook toen in de discussie meer dan een wel wat meer krachten wilde beschikbaar stellen. Wie nog kan, mag meedoen.

'k Geloof, dat het een verdienstelijk werk van Dr De Vries was, dat hij de onderwijzers en daarmee meteen andere arbeiders in Gods Koninkrijk eenigermate terugwees naar hun eigenlijke plaats. We moeten de hoogheid en de heerlijkheid van dat werk allen dag zien, om met dank in het hart onzen God er in te mogen dienen.

Gr.

G. MEIMA.

PERS-SCHOUW.

Van een vergelijking.

Niet zoozeer ter wille van buitenstaanders als wel ten behoeve van eigen menschen, die nog te overtuigen zijn, herinneren we aan de vergelijking, die naar het heil, betreffende overeenkomst uitwijzende vergelijking tusschen de Synodes van 1886 en 1926. Dr S. O. Los zegt in het „Geref. Kerkb. v. 's-Gravenhage":

„De synode van 1886 en de synode van Assen 1926 lijken op elkaar als twee druppels water. Wat men in 1886 laakte en als onrecht beschouwde, paste men nu zelf in 1926 toe." Deze woorden van Dr W. in „Staat en Kerk" van 16 Juli j.l. hebben ons genoopt om het verslag van de synode van 1886 nog eens door te lezen. En wat is daaruit gebleken?

In 1886 schrijven de bezwaarden, dat zij in strijd met Goddelijke en menscheelike wetten niet gehoord zijn door het Classikaal en Prov. Bestuur. In 1926 zijn 16 vergaderingen van de classis Amsterdam met de bezwaarden gehouden, eer hun zaak bij de synode kwam.

In 1886 is aan Dr A. Kuyper, die zich 16 September ter vergadering van de synodus contracta begaf, geweigerd zijn bedenkingen tegen het verhoor als zoodanig aan te hooren. Hij schrijft, dat de synode één enkel half uur aan een beklagde weigerde. In 1926 zijn twee volle dagen besteed aan het hooren van de bezwaarden door de synode-kommissie, die op een synodus contracta geleek.

In 1886 is door de Irenischen een verbond gesloten met de Modernen om de Gereformeerden uit de Herv. Kerk te werpen, in 1926 werden de bezwaarden door de Modernen in de pers alom toegejuicht en aangevuurd tot volharding in hun verzet tegen een synode, die door opstaan van de leden instemming betuigd had met de geref. belijdenis.

In 1886 werden de bezwaarden door de Breede synode afgezet, hoewel ze verklaard hadden tot elke schikking bereid te zijn, mits het Koningschap van Jezus in zijn Kerk werd geëerd. In 1926 werden de bezwaarden door een synode afgezet nadat zij geweigerd hadden het absoluut gezag der H. Schrift te erkennen.

In 1886 schreef de Haagsche synode een open brief, waarin de bezwaarden werden voorgesteld als onwaar in hun beweren, brekers van het kerkverband, als revolutionairen, die middelen gebruikten, die den toets der gerechtigheid niet konden doorstaan, en als hebbende een gedaante der godzaligheid als uiterlijk gewaad.

In 1926 schreef de Asser synode een open brief, waarvan het slot aldus luidt: Wij moeten onze dwalende broeders en zusters liefhebben en in het gebod voor hen volharden. Onze God is machtig om Dr G. en die hem volgen tot onze kerken terug te brengen. En laten wij ons voor God verootmoedigen om de breuk, die onder ons is geslagen.

Er is dus nog al verschil in uitgangspunt, methode van werken en doel van deze beide synoden. De ene druppel is bitter, de andere zoet. Het ontbreekt dus geen redakteur aan den rechten smak om kerkelijke acties te beoordeelen. Een weinig historisch onderzoek zal hem goed doen.

Het onderwijs der geschiedenis is zoo goedkoop. Daarom wordt er door sommigen zoo weinig voor gedaan, om zijn resultaten te bestudeeren.

Een gevaar, dat natuurlijk ook ons bedreigt.

Prof. Haitjema en de Aufklärung.

Men herinnert zich, dat Prof. Haitjema beweerd heeft, dat de vruchten der z.g. Aufklärung door de Synode van Assen zijn gegeten. In zijn reeds aangehaalde polemiek daartegen, verweet de heer Ebling in de „Geref. Kerkb. v. Amsterdam-Zuid" zich daartegen o.m. als volgt:

Het requisitoir van no. 13 der stellingen van Prof. Haitjema noemt, behalve de rationalistische redeneerwijze, nog drie andere „Aufklärungs"-vruchten, die het kerkelijk leven binnen de grenzen der „Gereformeerde Kerken" wel moet toonen. Namelijk:

1. Zucht naar een vormigheid. Het is ons onbekend, waar Prof. H. deze „vrucht" in het kerkelijk leven binnen onze Kerken heeft gevonden. Een zucht naar iets, is een ziekelijke, overdreven neiging. Een vormigheid, dit woord roept in verband met de andere „vruchten" de gedachte op aan een soort fabriekmatige mechaniseering, die in 't kerkelijk leven vooral hoogst afkeurenswaardig, moet leiden tot doodschijn en massaliteitsonverantwoordelijkheid. Nu is de vraag: Waar is die leelijke zucht naar een vormigheid bij ons te vinden?

Uit het da...

Wetnu, al een eerlijk g... lijken zin v... ze dan doen bedoeling, d... de te boekst... had? Moet - drager over - zóo bedoelde de erkenning. Natuurlijk i... Wil ze b... Gereformeer... eischen! Wie die miskent als belijden...

O. i. zit in verdedigingsniskerk" hee... Het kost ve... doordringen... meent ontle... als men hew... voor geloof... bijkomstig is... ant in Assen... geling was... ondergeschikt... den, doch m... naar uniform... voor onthind... samente vo...

De Co... heidsvri... Hoeve... de Gereform... elkander afst... stand knips...

Vooraf va... de Lingbeek... deze niets g... Wel kan... heil het vol... onderwijs v... stoelen aan... twee kwart... het financie... Men laat... maar een g... heil de Ko... of de Geme... komt.

't Is wel... Men kan... temoniale;... men alleen... door Rijk o... Zal men... schandelijk... Zal men... wind van h... En zal m... den laten b... Of slaapt...

De (... Unive... Dr J. Ch... het orgaan... ZExc. den l... openingsrede... dag:

Zeker ool... den wil van... nen we niet... anderen zin... versiteit d... zieleleven t... stil, ja, dat... weldra - i... vloeden.

Hierop an... Nu vrage... hogere sch... lyk van het... kend op v... teit zijn?

De auteur... wat de heer... De heer Co... zijn univers... kwestie van... Als Dr... fromw zegt: mijn eigen... zeggen: Dr... hij vertolkt... niet zoo he...

Maar het... jufvrouw ool... schreef over... is vruchtba... zetten op de... prelatie van... Waarmee... kwesties op...

Dr... Dr J. Ch... nog eens o...